

Gabriel Colomé:

"No em sembla correcte demanar als partits que siguin més democràtics i transparents quan la pròpia societat no ho és"

Las lágrimas del Príncipe és el tercer llibre de la trilogia formada per *El Príncipe Mediático* i *El Príncipe en campaña*, tots ells escrits durant diferents campanyes electorals dels EUA, tema sobre el qual Colomé és un expert. Professor de Ciència Política de la Universitat Autònoma de Barcelona i llicenciat en Ciències de la Informació, Colomé també és actualment regidor pel Partit Socialista de Catalunya a l'Ajuntament de Barcelona.

Amb capítols curts, a mode d'anotacions, l'autor ens aproxima a conceptes del món de la comunicació política, així com a alguns aspectes dels sistemes polítics nord-americà i espanyol, parant especial atenció a la incursió dels mitjans de comunicació a l'esfera política.

En el seu llibre defensa la idea que els lobbies, com ja succeeix a altres països, s'haurien de legalitzar, quin és el motiu?

G.C: En el món anglosaxó, els lobbies estan totalment reconeguts, perquè consideren que ja que existeixen, com a mínim, saber qui són i què fan. Aquests lobbies intenten influir de manera legal, i per tant, hi ha un registre, i fins i tot, als EUA allò que ells aporten en diners als senadors o als membres del congrés ho han de declarar a hisenda, no se n'amaguen. Això vol dir que el sistema és molt més transparent que a Europa, on també existeixen els lobbies. Un exemple d'això és quan Espanya entra a la Comunitat Europea el 1986 i els francesos diuen que tot allò que no sigui champagne de França no es pot dir champagne. La diferència és que quan el Parlament Europeu intenta legislar per tenir un registre de lobbies, els propis lobbies bloquegen el procés.

L'única solució és acceptar l'existència de lobbies i fer-los transparents?

G.C: La diferència entre tenir un registre de lobbies i la situació actual és que si sortim al carrer, la gent és conscient que no hi ha Mercadones perquè algú ha decidit que no n'hi hagi? No. Si mires la llista de la famosa "llei omnibus", te n'adones que un punt és per

donar satisfacció al lobby A, un altre és per donar satisfacció al lobby B, i el següent al lobby C. O sigui, que finalment no és per simplificar la relació entre el ciutadà i l'Administració, sinó que en el fons estan tornant allò que van prometre a aquells que van donar suport a la campanya del partit. Arribar a aquesta conclusió és més difícil. Per què? Perquè quan una societat arriba a aquests elements de debat, vol dir que prèviament l'han educada democràticament, i en canvi, aquí ens tenen molt adormits.

Defineix en el seu llibre la nostra cultura com anarcofranquista, parla d'una societat que no té el concepte de servei públic, som una democràcia encara massa jove?

G.C: Quan tens 32 anys ja no pots ser tan jove, però comparativament a altres democràcies de l'entorn, ho som. Però probablement no és tant que sigui jove, sinó quin és el nostre substrat de cultura política. A Portugal i Grècia, les altres dictadures que cauen en el mateix període, el sistema cau literalment, i tots aquells que hi havien participat són expulsats. Nosaltres no, la nostra transició és: agafar un edifici amb gent a dins, rehabilitar-lo, reestructurar-lo, netejar-lo, repintar-lo, però no agafem la gent de dins i els traiem fora, per tant, construeixo la democràcia

amb aquells que no hi creuen a dins. I això és: l'exèrcit, les forces de seguretat, l'Administració, i una part del país que considera que havia guanyat una guerra. Durant 30 anys hem decidit que no ens matàriem encara que no estiguéssim d'acord, i per això, vam aplicar criteris d'amnèsia política i això té costos. Durant 40 anys de dictadura ens han estat dient que la política és corrupció. Fins i tot quan fets com el cas Gürtel o el cas Palau demostren que el sistema és fort perquè els mitjans i els mecanismes de control judicial funcionen, es ven com una prova de que el sistema és corrupte. L'anarcofranquisme és aquest element una mica antisistema de creure que tots els polítics són uns corruptes. Hem d'acabar amb això, ja que només porta al populisme.

La cultura política no canvia en les noves generacions?

G.C: Hi ha una altra cultura que són aquells que tenen 25 anys, fills de la democràcia. Ja són una mica diferents dels seus pares, s'assemblen molt als seus col·legues europeus, que també han nascut en democràcia i, per tant, per ells la dictadura és només una pàgina a la història perquè no està en el seu espai vital. Van néixer en un sistema democràtic, han tingut oportunitats perquè el sistema els ha permès moltes coses que

Las lágrimas del Príncipe

GABRIEL COLOMÉ

anteriorment no existien: poder estudiar una carrera, tenir la sanitat universal... El sistema funciona, perfecte. Però, quin és el problema de les noves generacions? Els passa una cosa una mica terrible, són generacions molt formades, coneixen altres països, saben llengües, però es pregunten: "Quin és el meu futur?". No pot ser que la generació que té 25 anys pensi que no té futur perquè aleshores tenim un problema. No només ells, sinó nosaltres i ells. Si mirem el que demanen els *Indignats*, és normal que estiguin indignats, jo ho estic, però ho estaria encara més si tingués 25 anys.

Aquesta desconfiança vers els polítics no ha sigut sempre així, hi va haver un temps en què la gent se'n refiava.

G.C: Clar, però els anys 90 arribava la nova generació del partit popular i descobreixen que la única manera de guanyar les eleccions és destruint a l'adversari. Fins aleshores el joc havia sigut més democràtic, del 1977 fins aproximadament l'any 1991 són 14 anys en els quals hi ha un espai de llibertat, els catalans són ben vistos, s'està construint l'estat de les autonomies. Però, l'any 1993, el govern de Felipe González guanya contra pronòstic les eleccions i fa un pacte amb el Partit Nacionalista Basc i Convergència i Unió. En aquell moment comença l'atac frontal, no contra els bascos, sinó contra els catalans per part de Julio Anguita, líder d'Izquierda Unida, i de José María Aznar. L'anticatalanisme que havia desaparegut torna a

nèixer els anys 90 i fins avui. La prova és la barbaritat de les campanyes antiestatutàries en contra de l'Estatut del 2006.

En el seu llibre dóna molta importància a la recuperació de "valors", a què es refereix?

G.C: En el segle XXI s'han produït molts canvis en la societat catalana, de ser blancs, ara som multicolors, de tenir una religió oficial, ara n'hi ha d'altres, per tant, ens hem d'adaptar. Però continuem analitzant la societat i els valors com si fos el segle XX. Ens hem de posicionar en molts temes: estem a favor o en contra del burca o el xador, han de tenir o no han de tenir una mesquita, l'han de tenir al centre de la ciutat o fora de la ciutat, a les nenes els hi consentim o no l'ablació, estem a favor o en contra de la prostitució...

Però tot això ho ha de recuperar la societat o els partits polítics?

G.C: Els partits polítics, en el fons, són un reflex de la societat, quan els partits tenen aquests problemes és que la societat també els té. El que no em sembla correcte és demanar-li als partits que siguin més democràtics o més transparents quan la pròpia societat quan actua no és ni transparent, ni democràtica, això és molt mediàtic i molt fals. Quan la societat en la seva base sigui més democràtica, més oberta, segurament els partits també ho seran.

Parla en el seu llibre d'uns partits polítics amb assessors, experts en cada matèria, portaveus professionals de la comunicació, llavors, quin és el paper que els queda als polítics?

G.C: Fer política. El que no pot fer un polític són coses que no sap. Jo prefereixo que un comunicador s'entengui amb els comunicadors, perquè si jo sóc un polític i m'enfronto als comunicadors, segurament dic massa coses o m'equivoco i si m'equivoco creo un problema polític. Si s'equivoca un comunicador és un problema mediàtic, a més, aquest professional és un fusible, és la

teoria del fusible. Si s'ha equivocat el portaveu, l'esbronco, i si s'ha equivocat moltes vegades, el canvio. Però si és un polític i s'equivoca, tens un problema. Un cas que puc posar a classe és el de Francesc Homs, portaveu del govern, és evident que aquest home no és un expert en comunicació. Quan va parlar d'Spanair, va dir que estava caient fent un moviment descendent amb el braç. Fer això en directe fa que les accions d'Spanair i la confiança sobre l'empresa caigui per terra perquè aquell senyor està parlant en nom del govern. Qualsevol professional de la comunicació no faria mai una cosa així, perquè sap que hi ha gestos i bromes que no es poden fer en certs contextos.

“No pot ser que la generació que té 25 anys pensi que no té futur perquè aleshores tenim un problema”

Parlant dels mitjans, vostè diu que no són un quart poder, sinó que formen part directament de la política, així doncs, als polítics els queda espai dins de tot això per fer política?

G.C: Els mitjans, a part de ser un actor polític, juguen políticament, fixen l'agenda política i, a més, són un lobby, un espai d'influència monumental. Llavors, els partits polítics estan molt enganxats. Si el lobby mediàtic va en contra teu, està liquidat. L'exemple més famós, per no parlar de coses actuals, és el que va passar del 1993 al 1996 amb el govern de Felipe González. Luis María Anson, Pedro J. Ramirez i José Luis Gutierrez van dissenyar un pla mediàtic de destrucció del govern i ho van aplicar setmana rere setmana en les tertúlies i en la informació. Cap govern que és atacat d'aquesta manera aguanta perquè vas creant primer un clima d'opinió i després una opinió pública totalment contrària. És veritat que els mitjans quan actuen de manera coordinada amb un objectiu definit són imparables.

Com afecta l'entrada dels mitjans a la política? Vostè parla del pas d'uns discursos més complexos a uns de més simples, de la importància de la imatge en la televisió.

G.C: Sí, hi ha un programa que és el paradigma de l'antidebat i l'antipolítica, es diu 59 segons. És allò que no hauria de ser un debat polític, és a dir, obligues al polític a fer un titular i si no el fa, se li baixa el micròfon. La política és molt complexa, una cosa és simplificar el discurs polític i l'altra és convertir-lo en simplista, que no és el mateix. I els polítics juguen a convertir la política en simplista i en una cosa que volen els mitjans: un *reality show*. Hi ha un debat que no hem tingut: els polítics han d'anar a un programa com *La Nòria* per arribar al públic? Des del moment que el ministre de Foment o el president de la Generalitat van a aquest programa, estan complint la funció institucional? Encara que diguin que així arriben a gent que mai escoltaria a un polític, *la Nòria* és un tipus de programa molt determinat. És això l'espai? I si és aquest l'espai, aleshores, canviem totalment les regles del joc.

Continuant amb els mitjans, vostè explica en el seu llibre que la transparència no està renyida amb la independència.

G.C: Els mitjans a països com Gran Bretanya o Estat Units diuen, per exemple, en aquesta campanya donaré suport editorial a Obama, però continuen informant correctament i si li han de donar un toc d'atenció a Obama perquè s'ha equivocat, ho fan. En canvi, en aquest país on estem, els mitjans seran independents, però objectius no ho són i juguen políticament. El que no em serveix és agafar un diari i pensar: "T'has passat, perquè estàs claríssimament a favor d'una opció i m'ho estàs colant com si fos una informació. M'estàs dient que ets independent, que no prens partit i no és veritat". I a més, amb la nova moda actual, els periodistes que escriuen informació, el que fan és opinar. A mi m'haguessin expulsat d'entrada.

En el seu llibre parla que la imatge d'un govern queda fixada durant els seus 100 primers dies, podríem dir que el govern de CIU no té molt clar aquest concepte?

G.C: No, perquè s'ha quedat amb unes tises immenses, si hagués pensat literalment què volia fer en els 100 primers dies, hagués pogut fer-ho d'una altra manera. Van entrar amb la lògica del país està arruïnat, això és l'apocalipsi, ens estem enfonsant, no pagarem res, i per tant, hem de retallar. Es pot retallar si s'explica, però si mires els primers 30 dies, cada conseller anava dient coses diverses, ara retallarem en sanitat, ara retallarem en educació, i a vegades, es contradieien. Aquest discurs del soroll l'únic que va crear és un clima d'inseguretat i la sensació que el govern anava a retallar coses bàsiques de l'estat del benestar. Haguessin pogut parlar de contenció, en lloc de retallades, i haguessin quedat com el govern de l'austeritat, que és molt millor que el de les retallades.

“No eduquem ciutadans, sinó que acabem educant telespectadors, i això és una mica trist”

Parla del pas de la democràcia representativa a la democràcia d'opinió, de què tracta?

C.G: Hem de ser conscients que encara que el sistema polític sigui representatiu, hi ha un actor molt important que són els mitjans de comunicació: la democràcia d'opinió i d'audiència, la connexió constant del món polític amb els mitjans per arribar als electors. Els partits cada cop tenen menys paper, a les campanyes polítiques s'ha deixat de penjar cartells, els mítings són un plató de televisió amb figurants que mouen la bandereta, estan pensats pel tall de veu, tot és molt més mediàtic, professional i fred. El partit és menys important en aquesta lògica, per tant, els partits cada cop tenen menys afiliats, menys militants perquè si ets un polític i tens grans comunicadors, estratèges de comu-

nició i els canals per arribar als mitjans que envien el teu missatge als ciutadans, al partit el necessites com un suport, però no com un element bàsic. En aquest món de la democràcia d'opinió i d'audiència cada dia és més important gent com Obama, un gran comunicador, que al darre- ra té un gran equip d'experts en discursos, imatge i comunicació. Si mires a Zapatero o a Artur Mas veus perfectament unes pautes de disseny i de comportament semblant. Aquest món mediàtic és molt important i, en el fons, ens vehicula la nostra opinió, però no ens hem d'indignar, com diria Hessel, bé, potser una mica, però, en tot cas, hauríem de ser molt més ciutadans i menys espectadors o telespectadors. Quan més ciutadà crític siguis amb els teus valors, la teva informació, més elements tindràs per blindar-te en front de tot això. Però realment no eduquem en aquesta lògica, no estem educant ciutadans, sinó que acabem educant telespectadors, i això és una mica trist.

En el llibre deixa pendent un tema, Internet i les xarxes socials.

C.G: Internet és important, però jo tinc un dubte, tinc la sensació que quan més possibilitats tenim d'informar-nos, més ignorants ens tornem. És a dir, jo ara em connecto i entro a diferents diaris i em vaig parcialitzant. Abans agafaves un diari i el passaves tot, ara vulguis o no, vas agafant trossos, cliques allò que vols llegir, la resta desapareix literalment i, a més, tens tanta informació que al final quedes totalment anorreat. Sabia més coses del món quan no hi havia internet, i llegia *Le Monde diplomatique*, perquè m'obligava a mi mateix a posar allò que jo sabia en contrast i situar-ho. Ara és un impacte constant, això ja no és informar-se, això ja és una altra cosa, és com una addicció. Sabem més coses? Jo tinc la sensació que no, tinc la sensació que sóc més ignorant ara que no era abans, que permetre'm accedir al món a través d'aquesta pantalla no em fa més lliure, sinó més ignorant i això em preocupa. ●